

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทศบาลตำบลบ้านนา
ประจำปี ๒๕๖๘

จัดทำโดย
เทศบาลตำบลบ้านนา
อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่น ซึ่งได้มาจากประสบการณ์และความเฉลียวฉลาดของชาวบ้าน รวมทั้งความรู้ที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษ สืบ ทอดมาจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นหนึ่งระหว่าง การสืบทอดมีการปรับประยุกต์และเปลี่ยนแปลงจนอาจเกิด เป็นความรู้ใหม่ตามสภาพการณ์ทางสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เชื่อมโยงไปถึงความรู้ ประสบการณ์ตรงของคนในท้องถิ่น ที่ได้จากการสะสม ประสบการณ์จากการทำงาน การประกอบอาชีพ และการเรียนรู้จากธรรมชาติแวดล้อมต่าง ๆ

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับปัจจุบัน มาตรา ๕๐ ภายใต้บังคับ แห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (๖) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม (๘) บำรุง ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

ดังนั้น เทศบาลตำบลบ้านนา จึงได้จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบ้านนา และเผยแพร่ให้ประชาชนได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

งานบริหารการศึกษา
สำนักปลัดเทศบาลตำบลบ้านนา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๑ แนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑
- วัตถุประสงค์	๑
- ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑
- ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย	๒
- ลักษณะของภูมิปัญญาไทย	๒
- ขอบข่ายของภูมิปัญญาไทย	๓
- ประเภทของภูมิปัญญาไทย	๔
บทที่ ๒ ประเพณี วัฒนธรรม ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านนา	๖
- ประเพณีวันลอยกระทง	๖
- ประเพณีวันขึ้นปีใหม่	๗
- ประเพณีวันสงกรานต์และผู้สูงอายุ	๘
- ประเพณีวันเข้าพรรษา	๙
- ประเพณีวันออกพรรษา (ชกพุ่มผ้าป่า)	๑๐
- ประเพณีจับปลาดุกเดือน อำเภอบ้านนาเดิม	๑๐
- ประเพณีสารทเดือนสิบ (รับ-ส่งตายาย)	๑๐
บทที่ ๓ ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๑
- ด้านเกษตรกรรม	๑๑
- ด้านหัตถกรรม	๑๑
- ด้านการแพทย์ไทย	๑๑
- ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑๑
- ด้านศิลปกรรม	๑๑
- ด้านภาษาและวรรณกรรม	๑๑
- ด้านการจัดดอกไม้ และงานเพ้นท์	๑๒
- ด้านอาหาร เครื่องดื่ม	๑๒
- ด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม	๑๒

บทที่ ๑

แนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน
๒. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้น ๆ ต่อไป

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมาย เช่นเดียวกับคำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งเรียกว่า ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้

ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายภูมิปัญญา ไว้ว่า หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้อธิบายความหมายของภูมิปัญญา ดังนี้ “ภูมิปัญญาหมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่าน กระบวนการเรียนรู้ เลือกสรร ประยุกต์ พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย”

กระทรวงศึกษาธิการได้อธิบายความหมายของภูมิปัญญา ไว้ว่า “ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตคิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลาย ๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชนและในการตัวของผู้นั้นเอง หากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษา และนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จักกันเกิดการยอมรับ ถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ที่ตามยุคตามสมัยได้”

สารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน ฉบับกาญจนาภิเษก (เล่มที่ ๒๓) ให้ความหมายไว้ว่า “ภูมิปัญญาไทย” (Thai Wisdom) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ วิธีการ ผลงานที่ค้นคว้ารวบรวมและจัดเก็บเป็นความรู้ โดยถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งมาสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จนเกิดเป็นผลผลิตที่ตีพิมพ์ มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำมาแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตได้

สามารถ จันทร์สุรย์ (๒๕๓๖) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้านทั้งกว้าง ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถ คิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างสมสมัย

กรมวิชาการ (๒๕๓๘) ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต วิเคราะห์ จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมา จากความรู้เฉพาะหลายเรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้การจัดการจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา

รัตนะ บัวสนธิ (๒๕๓๕) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนทัศน์ของบุคคลที่มีต่อตนเองต่อโลก และสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระบวนทัศน์ ดังกล่าวจะมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติจารีต ประเพณี ที่ได้รับการถ่ายทอด สั่งสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย ทั้งนี้ โดยมีเป้าหมายเพื่อความสุขในส่วนที่เป็นชุมชน และปัจเจกบุคคล

ฉลาดชาย สมิตานนท (อ้างอิงถึงในพิสิฐ นาครำไพ. ๒๕๓๗) ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ สติปัญญาอันเกิดจากการเรียนรู้สะสมถ่ายทอดประสบการณ์ที่ยาวนานของผู้คนในท้องถิ่นซึ่งได้ทำหน้าที่ชี้แนะว่าการจะใช้ชีวิตอย่างยั่งยืนและถาวรกับธรรมชาติรอบตัวนั้นทำอย่างไรซึ่งในที่สุด ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาจถูกยกระดับให้หมายถึงอุดมการณ์ของการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย บนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนสรรพสิ่งทั้งหลาย ทั้งปวงที่มีชีวิต สัตว์ พืช และมนุษย์ด้วยตัวเองตลอดจนสิ่งไม่มีชีวิตรอบข้าง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยว่า เป็นองค์ความรู้ความสามารถ และทักษะของคนไทยที่เกิดจากสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ปรับปรุงแต่ง และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และเหมาะสมกับยุคสมัย จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ หรือสิ่งที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีต ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุง เปลี่ยนแปลง จนได้แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างใน การดำรงชีวิตที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คนไทยได้สร้างชาติ สร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของบ้านเมือง มีการดำรงชีวิตด้วยความสุขร่มเย็นอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้ เพราะได้ใช้ภูมิปัญญาของตนมาตลอด ภูมิปัญญาไทย จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

๑. ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง
๒. สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย
๓. สามารถปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสม
๔. สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน
๕. ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

ประกอบ ใจมั่น ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ดังนี้ คือ

๑. ช่วยให้สมาชิกในชุมชน หมู่บ้าน ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข
๒. ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อม
๓. ช่วยให้ผู้คนดำรงตนและปรับเปลี่ยนทันต่อความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบอันเกิดจากสังคม

ภายนอก

๔. เป็นประโยชน์ต่อการทำงานพัฒนาชนบทของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อที่จะได้กำหนดท่าทีการทำงานให้กลมกลืนกับชาวบ้านมากยิ่งขึ้น

ลักษณะของภูมิปัญญาไทย

ลักษณะของภูมิปัญญาไทย มีดังนี้

๑. ภูมิปัญญาไทยเป็นเรื่องใช้ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความเชื่อ (Belief) และพฤติกรรม (Behavior)

๒. ภูมิปัญญาไทยแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนคนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ

๓. ภูมิปัญญาไทยเป็นองค์รวมหรือกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิต

๔. ภูมิปัญญาไทยเป็นเรื่องของการแก้ไขปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้ เพื่อความอยู่รอดของบุคคล ชุมชน และสังคม

๕. ภูมิปัญญา เป็นแกนหลัก หรือกระบวนทัศน์ในการมองชีวิต เป็นพื้นความรู้ในเรื่องต่าง ๆ
๖. ภูมิปัญญาไทยมีลักษณะเฉพาะหรือมีเอกลักษณ์ในตัวเอง
๗. ภูมิปัญญาไทยมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อการปรับสมดุลในพัฒนาการทางสังคมตลอดเวลา

ขอบข่ายของภูมิปัญญาไทย

การกำหนดขอบข่ายของภูมิปัญญาไทย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ได้กำหนดขอบข่ายของภูมิปัญญา ไทยไว้ ๕ ด้าน ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม หมายถึง การผสมผสานการเกษตรและเทคโนโลยี โดยพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม รวมทั้งความสามารถในกาแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. ภูมิปัญญาด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม การถ่ายทอดความรู้ดั้งเดิม เพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
๓. ภูมิปัญญาด้านการจัดการสวัสดิการและธุรกิจชุมชน หมายถึง การใช้คุณธรรมและจริยธรรมในด้านการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
๔. ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคและการป้องกัน หมายถึง การสืบทอดความรู้ดั้งเดิม และการประยุกต์ใช้ความเชื่อท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองด้านสุขภาพอนามัย
๕. ภูมิปัญญาด้านการผลิตและการบริโภค หมายถึง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการแปรรูป และการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัดและเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการให้ ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อดำเนินการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) ดังนี้

๑. ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน,เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น
๒. ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช่เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน, งานแกะหนังตะลุง, งานทอผ้าด้วยมือ งานเย็บปักถักร้อย, การทำหัวโขน เป็นต้น
๓. ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป, การแปรรูปสิ่งต่าง ๆ จากยางพารา เป็นต้น
๔. ด้านการแพทย์ไทย คือภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย, การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค เป็นต้น
๕. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวขป่า, การสืบชะตาแม่น้ำ, การทำแนวปะการังเทียม, การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น
๖. ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม, ประติมากรรม, นาฏศิลป์, ดนตรี, ทัศนศิลป์, คีตศิลป์, การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ
๗. ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูด และภาษาเขียน
๘. ด้านอื่นๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

ประเภทของภูมิปัญญาไทย

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งสาขาหรือประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๑๑ สาขา ดังนี้

๑. สาขาเกษตรกรรม
๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
๓. สาขาการแพทย์แผนไทย
๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน
๖. สาขาสวัสดิการ
๗. สาขาศิลปกรรม
๘. สาขาการจัดการองค์กร
๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม
๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี
๑๑. สาขาการศึกษา

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๗ ประเภท ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาด้านการเกษตร
๒. ภูมิปัญญาด้านเศรษฐกิจ
๓. ภูมิปัญญาด้านศาสนาคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมความเชื่อ
๔. ภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรและการพัฒนาหมู่บ้าน
๕. ภูมิปัญญาด้านศิลปะ
๖. ภูมิปัญญาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม
๗. ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม

สภานุกรมไทย สำหรับเยาวชน ฉบับกาญจนาภิเษก (เล่มที่ ๒๓) จัดแบ่งสาขาภูมิปัญญาไทย ออกเป็น ๑๐ สาขา ดังนี้

๑. สาขาเกษตรกรรมเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะและเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งตนเองในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่น

๓. สาขาการแพทย์แผนไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกัน และรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเอง ทางด้านสุขภาพ และอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสม และบริการกองทุน และธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตรา และโภคทรัพย์ เพื่อส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิต ของคนให้ เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ

๘. สาขาการจัดการองค์กร หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานขององค์กรชุมชน ต่าง ๆ ให้สามารถพัฒนา และบริหารองค์กรของตนเองได้ ตามบทบาท และหน้าที่ขององค์กร

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์ และปรับใช้หลักธรรมคำ สอนทาง ศาสนาความเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติ ให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและ สิ่งแวดล้อม

บทที่ ๒ ประเพณี วัฒนธรรม ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านนา

ประเพณีวันลอยกระทง

ลอยกระทงเป็นวันสำคัญวันหนึ่งของชาวไทย ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ตามปฏิทินจันทรคติไทย เป็นประเพณีที่สำคัญอย่างหนึ่งของไทย ซึ่งมีการปฏิบัติตามความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น เช่น เพื่อให้ความเคารพ และขอบคุณน้ำที่อำนวยประโยชน์ต่าง ๆ ต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ รวมทั้งเป็นการขอมาน้ำที่มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์ หรือทำความเสียหายแก่น้ำ เช่น ทิ้งสิ่งปฏิกูลลงน้ำ หรือลอยเพื่อสะเดาะเคราะห์ ซึ่งประเพณีลอยกระทงก่อให้เกิดคุณค่าและความสำคัญ ดังนี้

๑. คุณค่าต่อครอบครัว ทำให้สมาชิกในครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การประดิษฐ์กระทงไปลอยเพื่อแสดงความสำนึกในบุญคุณของน้ำที่ให้คุณประโยชน์แก่เรา

๒. คุณค่าต่อชุมชน ทำให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีในชุมชน

๓. คุณค่าต่อสังคม ทำให้มีความเอื้ออาทรต่อกันและกันและเอื้ออาทรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยการ ช่วยกันรักษาความสะอาดแม่น้ำ ลำคลองและแหล่งน้ำต่าง ๆ

๔. คุณค่าต่อศาสนา เป็นการช่วยกันรักษาและทำนุบำรุงศาสนา และสืบทอดประเพณีอันดีงามของไทยแต่โบราณ

ประเพณีวันขึ้นปีใหม่

สำหรับวันปีใหม่ในประเทศไทยนั้น แต่เดิมเราถือเอาวันแรม ๑ ค่ำเดือนอ้าย ซึ่งตรงกับเดือนมกราคม เป็นวันขึ้นปีใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับคติแห่งพระพุทธศาสนา ที่ถือช่วงเหมันต์หรือหน้าหนาวเป็นการเริ่มต้นปี ต่อมาได้เปลี่ยนแปลงไปตามคติพราหมณ์ คือ ถือเอาวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ เป็นวันขึ้นปีใหม่ ซึ่งตรงกับวันสงกรานต์ ดังนั้นในสมัยโบราณเราจึงถือเอาวันสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทย

แต่การนับวันปีใหม่ หรือวันสงกรานต์ตามวันทางจันทรคติ เมื่อเทียบกับวันทางสุริยคติ ย่อมคลาดเคลื่อนกันไปในแต่ละปี ดังนั้นในวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ ปี พ.ศ.๒๔๓๒ (ร.ศ.๑๐๘) ซึ่งตรงกับวันที่ ๑ เมษายน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงให้ถือเอาวันที่ ๑ เมษายนเป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทย นับแต่นั้นมา เพื่อวันปีใหม่จะได้ตรงกันทุกปีเมื่อนับทางสุริยคติ

ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ทางราชการจึงเห็นว่าวันขึ้นปีใหม่วันที่ ๑ เมษายน มักจะไม่มีการรื่นเริงอะไรมากนักและเห็นสมควรที่จะฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ จึงได้ประกาศให้มีการรื่นเริงวันขึ้นปีใหม่ในวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๗๗ ขึ้นในกรุงเทพฯ เป็นครั้งแรก จนแพร่หลายออกไปต่างจังหวัด ในปีต่อ ๆ มา โดยในปี พ.ศ. ๒๔๗๙ ก็ได้มีการจัดงานปีใหม่ทั่วทุกจังหวัด มีชื่อทางราชการ 'วันตรุษสงกรานต์'

ต่อมาก็ได้มีการพิจารณาเปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมา โดยมีหลวงวิจิตรวาทการ เป็นประธานคณะกรรมการ และที่ประชุมก็ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้เปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่เป็นวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๔ ในวันที่ ๒๔ ธันวาคม ในสมัยคณะรัฐบาลของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยเหตุผลสำคัญ

๑. เป็นการไม่ขัดกับหลักพุทธศาสนาในด้านการนับวัน เดือน และการร่วมฉลองปีใหม่ด้วยการทำบุญ
๒. เป็นการเลิกวิธีนำเอาลัทธิพราหมณ์มาคร่อมศาสนาพุทธ
๓. ทำให้เข้าสู่ระดับสากลที่ใช้อยู่ในประเทศทั่วโลก
๔. เป็นการฟื้นฟูวัฒนธรรม คตินิยม และจารีตประเพณีของชาติไทย

ตั้งแต่นั้นมา วันขึ้นปีใหม่ของไทยจึงตรงกับวันที่ ๑ มกราคมของทุกปี เหมือนดังเช่นวันขึ้นปีใหม่ของประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก

กิจกรรมต่าง ๆ ที่ควรปฏิบัติในวันขึ้นปีใหม่ คือ

๑. ทำบุญตักบาตร ถวายทาน ปฏิบัติธรรม หรือฟังพระธรรมเทศนา ฯลฯ เพื่อให้จิตใจสดชื่น แจ่มใสเบิกบาน ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่

๒. กราบขอพรจากผู้ใหญ่ และอวยพรเพื่อนฝูง ด้วยการมอบของขวัญ ช่อดอกไม้ หรือ การ์ดอวยพร

๓. จัดงานรื่นเริงในหมู่เพื่อนฝูง ญาติพี่น้อง หรือสถานที่ต่าง ๆ

ประเพณีวันสงกรานต์และผู้สูงอายุ

ประเพณีวันสงกรานต์ ถือเป็นประเพณีวันขึ้นปีใหม่ของไทยมาแต่โบราณ เป็นประเพณีที่งดงาม อ่อนโยน เอื้ออาทร และเต็มไปด้วยบรรยากาศของความกตัญญู ความสนุกสนาน ความอบอุ่น และการให้เกียรติเคารพซึ่งกัน และกัน สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นไทยได้อย่างชัดเจนโดยใช้ “น้ำ” เป็นสื่อในการสัมพันธ์ไมตรี

วันที่ ๑๓ เมษายนของทุกปี นอกจากจะเป็นวันมหาสงกรานต์แล้ว รัฐบาลยังกำหนดให้เป็นวัน ผู้สูงอายุแห่งชาติอีกด้วย เพื่อให้ลูกหลานได้เล็งเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ ซึ่งส่วนใหญ่ก็มักจะเป็นบุพการี ผู้อาวุโสหรือผู้ใหญ่ในชุมชนที่เคยทำคุณประโยชน์แก่สังคมนั้น ๆ มาแล้ว ส่วนวันที่ ๑๔ เมษายนของทุกปี รัฐบาลยังกำหนดให้เป็นวัน “วันครอบครัว” เพราะเห็นช่วงดังกล่าว เป็นระยะเวลาที่ประชาชนส่วนใหญ่จะเดินทางกลับไปหา ครอบครัวอยู่แล้ว จึงเป็นช่วงเวลาแห่งความรักความอบอุ่น การได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตา และทำกิจกรรมร่วมกัน ในครอบครัว

๑. เพื่ออนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของคนไทยให้คงอยู่สืบไป

๒. เพื่อตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ โดยการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้สูงอายุสุขภาพดีให้เป็นต้นแบบในการดูแลรักษาสุขภาพที่ดี สามารถดูแลตนเอง มีอายุยืนยาวและมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

๓. เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความเคารพต่อผู้อาวุโส เป็นการส่งเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจอันดีงามและเกิดความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและท้องถิ่น

๔. เพื่อแสดงออกซึ่งความกตัญญูทวาทิตต่อผู้สูงอายุ โดยมีการรดน้ำคำหัวขอพรจากผู้สูงอายุ ทั้งที่อยู่ในครอบครัวตนเองและผู้สูงอายุทั่วไป

๕. เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความสมัครสมานสามัคคีในชุมชนและมีการแสดงออกในสิ่งที่ดี

ประเพณีวันเข้าพรรษา

เข้าพรรษา" แปลว่า "พักฝน" หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ต้องอยู่ประจำ ณ วัดใดวัดหนึ่งระหว่างฤดูฝน โดยเหตุที่พระภิกษุในสมัยพุทธกาล มีหน้าที่จะต้องจาริกโปรดสัตว์ และเผยแพร่พระธรรมคำสั่งสอนแก่ประชาชนไปในที่ต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องมีที่อยู่ประจำ แม้ในฤดูฝน ชาวบ้านจึงตำหนิว่าไปเหยียบข้าวกล้าและพืชอื่น ๆ จนเสียหาย พระพุทธเจ้าจึงทรงวางระเบียบการจำพรรษาให้พระภิกษุอยู่ประจำที่ตลอด ๓ เดือน ในฤดูฝน คือ เริ่มตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ของทุกปี เรียกว่า "บุริมพรรษา"

ถ้าปีใดมีเดือน ๘ สองครั้ง ก็เลื่อนมาเป็นวันแรม ๑ ค่ำ เดือนแปดหลัง และออกพรรษาในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เรียกว่า "ปัจฉิมพรรษา" เว้นแต่มีกิจธุระคือเมื่อเดินทางไปแล้วไม่สามารถจะกลับได้ในเดียวนั้น ก็ทรงอนุญาตให้ไปแรมคืนได้ คราวหนึ่งไม่เกิน ๗ คืน เรียกว่า "สัตตาหะ" หากเกินกำหนดนี้ถือว่าไม่ได้รับประโยชน์แห่งการจำพรรษา จัดว่าพรรษาขาด

การปฏิบัติตัวของชาวพุทธในช่วงเข้าพรรษา ในช่วงเข้าพรรษา พระเฝ้าพระใหม่ ท่านอยู่กันพร้อมหน้า เมื่ออยู่พร้อมหน้ากันอย่างนี้ ก็เป็นโชคดีของญาติโยม โชคดีอย่างไร โชคดีที่เนื่อนาบุญอยู่กันพร้อมหน้าญาติโยมตั้งแต่ครั้งปู่ย่าตาทวด ท่านไม่ปล่อยให้พระเข้าพรรษาเพียงลำพัง ญาติโยมก็พลอยเข้าพรรษาไปด้วยเหมือนกัน แต่ว่าเข้าพรรษาของญาติโยมนั้น เข้าพรรษาด้วยการอธิษฐานจิต

หลักธรรมในพระพุทธศาสนา มีแม่บทไว้ชัดเจนอยู่ ๓ ข้อ คือ

๑. ละชั่ว
๒. ทำดี
๓. กลั่นใจให้ใส

ประเพณีวันออกพรรษา (ชักฟุ่มผ้าป่า)

ประเพณีทำ ฟุ่มผ้าป่าหน้าบ้าน จะใช้ต้นไม้หรือกิ่งไม้ปักไว้ เป็นการทำฟุ่มผ้าป่าหน้าบ้านหนึ่งเดียวในประเทศไทย อุตลักษณ์ของชาวสุราษฎร์ธานี คำคืนวันออกพรรษา ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ชาวบ้านจะตกแต่งฟุ่มผ้าป่าด้วยสิ่งของเครื่องใช้สำหรับพระภิกษุ นำมาผูกไว้ที่กิ่งไม้เมื่อจัดฟุ่มเสร็จประมาณเที่ยงคืน ผู้คนจะนิยมนมาเที่ยวชมฟุ่มผ้าป่าหน้าบ้านต่าง ๆ ทั่วเขตเทศบาล และร่วมทำบุญจนสว่าง รุ่งเช้า วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ เวลา ๐๕.๓๐ น. พระภิกษุ จำนวนเท่ากับฟุ่มผ้าป่าจากวัดต่าง ๆ เดินทางมายังฟุ่มผ้าป่าตามสลากที่ได้รับ ทำพิธีชักผ้าป่า โดยเจ้าของฟุ่มและประชาชนที่ร่วมทำบุญนั่งพนมมือ เมื่อพระภิกษุชักผ้าเสร็จแล้วเป็นอันเสร็จพิธี

ประเพณีจบบีจบเดือน อำเภอบ้านนาเดิม

ประเพณีวันจบบีจบเดือน ถือเอาวันสิ้นเดือนห้าเริ่มเดือนหก คือ วันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๕ และขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๖ ในวันนี้มีการทำบุญและการเล่นคล้าย ๆ กับวันสงกรานต์ คือ การทำบุญตักบาตรอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลแก่บรรพบุรุษ กลางคืนมีการเล่นสนุกสนาน เช่น มินโนราห์ หนังตะลุง การรตนน้ำพระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่ชาวบ้านนับถือ และการรตนน้ำขอพรผู้สูงอายุเปิดทองพระ เป็นจำนวน ๓ วันพอดี ๓ วันนี้ ถือเป็นวันว่าง จะไม่มีการประกอบอาชีพการงานใด ๆ ในระยะนี้ ทุกคนหยุดพักผ่อน เต็มที่เตรียมตัวทำบุญตักบาตร และเที่ยวเล่นสนุกสนานเหมือนตรุษจีนของคนจีน ก่อนจะถึงวันจบบีจบเดือน ต้องมีการเตรียมอะไรต่อมิอะไรล่วงหน้ากันอลหม่านพอสมควรหลัก ๆ ก็มี

๑. ข้าวปลาอาหาร ต้องเก็บกักตุนไว้ให้พอสำหรับรับประทานในครอบครัว และเพื่อต้อนรับเพื่อนฝูง ญาติ พี่น้อง ที่อาจมาเยี่ยมเยียนถ้าเตรียมไว้ไม่พอหรือไม่เตรียมไว้ ต้องลำบากแน่ ๆ เพราะอย่างที่บอกระยะนี้ อะไร ๆ ก็หยุดหมดใครชวนท่องเที่ยวตนเองไว้กับร้านอาหารก็ต้องชวนต่อแฉ่ง เรียกว่าถึงกับมีประเพณี “แซ่ครก แซ่สาก” เก็บเครื่องมือเครื่องมือที่ใช้งานทุกชนิด เพื่อแสดงว่าหยุดกันจริง ๆ ปรากฏอยู่จนทุกวันนี้

๒. เชื้อเพลิง ต้องเตรียมไว้ให้พอใช้สำหรับ ๓ วันนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นไม้ฟืนเพื่อใช้หุงต้ม สมัยนี้แก๊สระบาดแล้ว อาจจะหันมาตุนแก๊สแทนมั่ง

๓. เงิน เตรียมไว้สำหรับทำบุญและเพื่อไว้เล่นการพนัน ตลอดจนถึงการตรกรางวัลพวกขี่เมา หรือ พวกเพลงบอก ที่อาจจะแวะเวียนมาว่าเพลงบอกให้ฟังถึงบ้าน

ประเพณีสารทเดือนสิบ (รับ-ส่งตายาย)

เป็นพิธีที่น่าจะเกิดจากความเชื่อในเรื่องวิญญาณและกรรม ประกอบกัน โดยเชื่อว่าเมื่อคนเสียชีวิตไปแล้ว วิญญาณจะลงนรกหรือขึ้นสวรรค์ก็ตามแต่กรรมที่กระทำเมื่อยังมีชีวิต วิญญาณที่ลงนรกอาจขึ้นจากนรกได้ เพราะผลบุญที่ญาติมิตรช่วยอุทิศให้ ดังนั้นในวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ วิญญาณเหล่านั้นจึงขึ้นมารับส่วนบุญ และกลับไปในวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ พิธีนี้จะตรงกับพิธีสารทใน ศาสนาพราหมณ์

วันรับตายายตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๐ เป็นวันที่พระยายมปล่อยเปรตขึ้นมาจากนรก ชาวบ้านจะจัดสำหรับคาวหวาน ดอกไม้ รูปเทียน ไปกราบพระที่วัด

วันส่งตายาย ตรงกับวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ เป็นวันที่เปรตจะจ้องกลับสู่นรกตามเดิม จึงต้องเตรียมสิ่งของไปทำบุญ ซึ่งสิ่งของนั้นจะมี “หนมตายาย” อันได้แก่ ขนมลา ขนมกรูบ และยาหนม (กาละแม) เป็นต้น โดยนำขนมเหล่านั้นจัดใส่กะเชอ ไปถวายพระที่วัด หลักจากนั้นนำอาหารและขนมอีกส่วนหนึ่งไปวางตามสถานที่ต่าง ๆ ของวัด เช่น ประตูวัด โคนต้นไม้ และริมกำแพงวัด เป็นต้น เพื่อให้เปรตที่ไม่มีญาติมารับ เรียกว่า “ตั้งเปรต” หลังจากเสร็จพิธีทางสงฆ์ชาวบ้านจะไปแย่งชิงของจากเปรต เรียกว่า “ชิงเปรต”

บทที่ ๓
ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ด้านเกษตรกรรม

ลำดับที่	ชื่อของภูมิปัญญาท้องถิ่น	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	การปลูกผักแบบไฮโดรโปนิก	นายอำนาจ สำลิ่งค์	ชุมชนบ้านเหนือ
๒	การเกษตรกรรม เรื่อง ปลูกข้าว	นางสุภาพ คำแก้ว	ชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยง
๓	การเกษตรกรรม เรื่อง การเลี้ยงสัตว์	นายพันธ์ศักดิ์ โกละกะ	ชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยง

๒. ด้านหัตถกรรม

ลำดับที่	ชื่อของภูมิปัญญาท้องถิ่น	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	การทำขันหมากแบบประเพณีใต้	นางนิรา จันทร์ภักดี	ชุมชนตลาดบน
๒	ตัดเย็บเสื้อผ้า	นางรัตนา เจียรพันธุ์	ชุมชนตลาดบน
๓	งานเย็บแบบ	นางสาวพูนสิน ชูติมันต์	ชุมชนบ้านเหนือ
๔	การจักสาน	นางสุชาดา ขวัญจิตต์	ชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยง
๕	การจักสาน	นางปิยนุช ฉวาง	ชุมชนตลาดบน
๖	งานฝีมือ	นางรมิตา ชีบังเกิด	ชุมชนตลาดบน
๗	การจักสานพลาสติก	นางสาวบุปผา ไทยเกิด	ชุมชนตลาดบน
๘	การจักสานไม้ไผ่	นายอำนาจ สำลิ่งค์	ชุมชนบ้านเหนือ
๙	การจักสาน	นายอวิรุทธิ์ ชัยยศ	ชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยง

๓. ด้านการแพทย์ไทย

ลำดับที่	ชื่อของภูมิปัญญาท้องถิ่น	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	การทำลูกประคบเปียก ประคบแห้ง	นางรัตนา สุทธิวรานันท์	ชุมชนตลาดล่าง
๒	การนวดแผนไทย	นางสุนารี พุกดำ	ชุมชนตลาดบน

๔. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ลำดับที่	ชื่อของภูมิปัญญาท้องถิ่น	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	สมุนไพรปราบศัตรูพืช	นางรมิตา ชีบังเกิด	ชุมชนตลาดบน
๒	การเกษตร เรื่อง ดิน (หมอดิน)	นางกอบกุล ชูติมันต์	ชุมชนบ้านเหนือ

๕. ด้านศิลปกรรม

ลำดับที่	ชื่อของภูมิปัญญาท้องถิ่น	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	ศิลปะ, ศิลปกรรม	นายรัก ขนอม	ชุมชนตลาดบน
๒	มโนราห์	นางวรรณภา ใจสมุทร	ชุมชนตลาดล่าง

๖. ด้านภาษาและวรรณกรรม

ลำดับที่	ชื่อของภูมิปัญญาท้องถิ่น	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	ด้านภาษาและกลอนภาษาไทย	นางกาญจนา หนูชู	ชุมชนตลาดบน

๗. ด้านการจัดดอกไม้ และงานเพ้นท์

ลำดับที่	ชื่อของภูมิปัญญาท้องถิ่น	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	การจัดดอกไม้สด	นางสาวพูนสิน ชุติมันต์	ชุมชนบ้านเหนือ
๒	การจัดดอกไม้สด และงานเพ้นท์	นางสาววิภาสินี ชุติมันต์	ชุมชนบ้านเหนือ

๘. ด้านอาหาร เครื่องดื่ม

ลำดับที่	ชื่อของภูมิปัญญาท้องถิ่น	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	การทำข้าวยาสมุนไพร	นางกอบกุล ชุติมันต์	ชุมชนบ้านเหนือ
๒	การทำกล้วยฉาบ มันฝรั่ง	นางพูนสุข กลีบคุณ	ชุมชนตลาดบน
๓	การทำน้ำพริก	นางภัททิยา สุขสงค์	ชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยง
๔	การทำขนมจีนเส้นสด	นายภาส เทพเสนา	ชุมชนบ้านเหนือ
๕	การทำขนมไทย	นางนันทา จักรา	ชุมชนตลาดบน
๖	การทำขนมไทย	นางประไพ แข็งมาก	ชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยง
๗	การทำขนมไทย	นางสาวพรเพ็ญ พัฒนสิงห์	ชุมชนบ้านเหนือ
๘	การทำซาลาเปารสดั้งเดิม	นางนฤมล สุริยาพิทักษ์	ชุมชนตลาดล่าง
๙	การทำผัดไทยบ้านนาเดิม	นางนันทา จักรา	ชุมชนตลาดบน
๑๐	การทำน้ำสมุนไพร	นางนิรา จันทร์ภักดี	ชุมชนตลาดบน

๙. ด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม

ลำดับที่	ชื่อของภูมิปัญญาท้องถิ่น	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	หลักธรรมทางศาสนาพุทธ	เจ้าอาวาสวัดทองประธาน	วัดทองประธาน
๒	พิธีกรรมทางศาสนา	นายยิ่งยศ เพชรแท้	ชุมชนบ้านเหนือ
๓	พิธีกรรมทางศาสนา	นายไพบูรณ์ สมลวน	ชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยง
๔	โหราศาสตร์	นายภานุพันธ์ พิศาลภพ	ชุมชนตลาดล่าง

๑๐. ด้านอื่น ๆ

ลำดับที่	ชื่อของภูมิปัญญาท้องถิ่น	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	การทำสบู่สมุนไพร	โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาล ตำบลบ้านนา	ชุมชนตลาดบน

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

